ଦକ୍ଷିଣ ଓଡ଼ିଶାରେ ସମ୍ବାଦପତ୍ରର ଜନକ ଶଶିଭୂଷଣ ରଥ

ଡକ୍ଟର ପ୍ରଦୀପ ମହାପାତ୍ର

ଦକ୍ଷିଣ ଓଡ଼ିଶାରୁ ଶଶିଭୂଷଣ ରଥ ପ୍ରଥମେ ଓଡ଼ିଆ ଦୈନିକ ସମ୍ବାଦପତ୍ର 'ଦୈନିକ ଆଶା' ୧୯୨୮ ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶନ କରି ଗୌରବର ଅଧିକାରୀ ହୋଇଛନ୍ତି । ୧୯୧୩ ମସିହାରୁ ବ୍ରହ୍ମପୁରରୁ କ୍ରମାଗତ ଭାବେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ଆସୁଥିବା ସାପ୍ତାହିକ 'ଆଶା' ଦୈନିକ ସମ୍ବାଦପତ୍ରରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ହେବାପରେ ୧୯୫୧ ମସିହା ଯାଏଁ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ଆସୁଥିଲା । ୧୯୪୩ ମସିହାରେ ଶଶିଭୂଷଣ ରଥଙ୍କ ପରଲୋକ ଘଟିଥିଲା ଏବଂ ତତ୍‌ପରବର୍ତ୍ତୀ ଆଠ ବର୍ଷ ଅନିୟମିତ ଭାବେ ଏହାର ପ୍ରକାଶନ ଜାରି ରହିଥିଲା । ୧୯୮୨ ମସିହାରେ 'ଦୈନିକ ଆଶା' ତୃତୀୟପକ୍ଷଙ୍କ ମାଲିକାନାରେ ପ୍ରକାଶନ ଆରମ୍ଭ କଲା ।

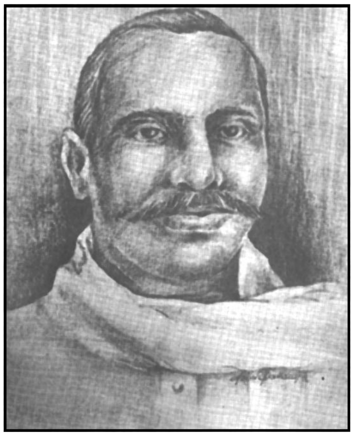

ଶଶିଭୂଷଣ ରଥଙ୍କ ତିନି ଦଶନ୍ଧିର ସାମ୍ବାଦିକ ଜୀବନ ଓଡ଼ିଆ ପତ୍ରପତ୍ରିକା ଇତିହାସରେ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଧ୍ୟାୟ । ସେ ୧୯୨୨ ମସିହାରେ 'ଇଷ୍ଟକୋଷ୍ଟ' ନାମକ ଏକ ଇଂଲିଶ ସାପ୍ତାହିକ, ୧୯୩୩ ମସିହାରେ 'ନିଉ ଓଡ଼ିଶା' ନାମକ ଏକ ଇଂଲିଶ ଦୈନିକ ଓ ୧୯୧୭ ମସିହାରେ 'ପ୍ରଦୀପ' ନାମରେ ଏକ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ପତ୍ରିକାର ପ୍ରକାଶନ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ୧୯୧୭ ମସିହାରୁ ୧୯୧୯ ମସିହା ଯାଏଁ ଦୁଇ ବର୍ଷ ପ୍ରକାଶନ ପରେ 'ପ୍ରଦୀପ'ର ପ୍ରକାଶନ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ବନ୍ଦ ରହିଥିଲା ଏବଂ ପୁଣି ୧୯୨୪ ମସିହାରୁ ୧୯୨୬ ମସିହା ଯାଏଁ ଦୁଇ ବର୍ଷ ପୁନଃ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ସାପ୍ତାହିକ 'ଇଷ୍ଟକୋଷ୍ଟ' ଏକ ପ୍ରକାରେ ଦୈନିକ 'ନିଉ ଓଡ଼ିଶା'ରେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହେବାପରେ 'ଦୈନିକ ଆଶା' ସହ ୧୯୫୧ ମସିହା ଯାଏଁ ଅନିୟମିତ ଭାବେ ପ୍ରକାଶ ପାଇ ଆସୁଥିଲା । 'ଦୈନିକ ଆଶା'ର ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ ପରେ ସାପ୍ତାହିକ 'ଆଶା'ର ପ୍ରକାଶନ ବନ୍ଦ ରହି ୧୯୩୯ ମସିହାରେ 'ଆଶା' ପ୍ରେସ କଟକ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହେବାପରେ ପୁଣି ବ୍ରହ୍ମପୁରରେ ନବପ୍ରତିଷ୍ଠିତ 'ଶଶିଭୂଷଣ ପ୍ରେସ୍'ରୁ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ଶଶିଭୂଷଣଙ୍କ ପରଲୋକ ଗମନର କିଛିକାଳ ପରେ ଏହାର ପ୍ରକାଶନ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇଥିଲା ।

ଶଶିଭୂଷଣ ରଥ ୨୭ ବର୍ଷ ବୟସରେ ବ୍ରହ୍ମପୁରରେ ପହଞ୍ଚି ସମ୍ବାଦପତ୍ର ପ୍ରକାଶନର ପରିକଳ୍ପନା କରିଥିଲେ । ୧୯୦୨ ମସିହାରେ ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡି ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ସେ ମାଟ୍ରିକ୍ ପାଶ୍ କରିବାପରେ ୧୯୦୫ ମସିହାରେ ମୁମ୍ବାଇରେ ପହଞ୍ଚି ଚମଡ଼ା ବ୍ୟବସାୟରେ ସଂପୃକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ୧୯୦୮ ମସିହାରେ କାମଳ ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ନିଜ ଗ୍ରାମ ସୋରଡ଼ାକୁ ଫେରିବାପରେ କଟକରେ ମଧୁସୂଦନ ଦାସଙ୍କ 'ଉତ୍କଳ ଟାନେରୀ'ରେ ବର୍ଷେ କଟାଇ କୋଲକତା ଯାଇ ଔଷଧ ବ୍ୟବସାୟ କରିଥିଲେ । ସେଠାରେ ଶାନ୍ତିନିକେତନରେ ଅଧ୍ୟୟନରତ ସତ୍ୟବାଦୀ ଗୋଷ୍ଠୀର ନୀଳକଣ୍ଠ ଦାଶ, କୃପାସିନ୍ଧୁ ମିଶ୍ର ଓ ଗୋଦାବରୀଶ ମିଶ୍ର ପ୍ରମୁଖଙ୍କ ସହ ଶଶିଭୂଷଣଙ୍କ ପରିଚୟ ହୋଇଥିଲା । ଓଡ଼ିଆ ସଂଗଠନ ତଥା ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମର ଦୀକ୍ଷା ସେ କୋଲକତାରେ ହିଁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ୧୯୧୨ ମସିହାରେ ବ୍ରହ୍ମପୁର ଫେରିବାପରେ ସଂସ୍କାରକ ଶ୍ରୀବସ୍ତ ପଣ୍ଡା, ଆଇନଜୀବୀ ହରିହର ପଣ୍ଡା ଓ ଆଦିସାମ୍ବାଦିକ ନୀଳମଣି ବିଦ୍ୟାରତ୍ନ ଶଶିଭୂଷଣଙ୍କୁ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ପ୍ରକାଶନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିଥିଲେ । ନୀଳମଣି ବିଦ୍ୟାରତ୍ନ ଦେବଗଡ଼ରୁ 'ସମ୍ବଲପୁର ହିତୈଷିଣୀ', ଗଞ୍ଜାମର ଖଲ୍ଲିକୋଟରୁ 'ପ୍ରଜାବନ୍ଧୁ' ଓ ବଡ଼ଖେମୁଣ୍ଡିରୁ 'ଗଞ୍ଜାମ ଗୁଣଦର୍ପଣ' ଦୀର୍ଘକାଳ ଧରି ସଂପାଦନା କରିଥିଲେ । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାଭାଷୀଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥ ସୁରକ୍ଷାଲାଗି ବ୍ରହ୍ମପୁରରୁ ସ୍ୱାଧୀନ ପରିଚାଳନାରେ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ପ୍ରକାଶନର ଜରୁରୀ ଆବଶ୍ୟକତା ଥିବା ହେତୁ ଶଶିଭୂଷଣଙ୍କ ଭଳି ବଳିଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଏଭଳି ଗୁରୁଦାୟିତ୍ୱ ବହନ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବେ ବୋଲି ସେମାନଙ୍କ ହୃଦ୍‌ବୋଧ ହୋଇଥିଲା । ବିନା ପୁଞ୍ଜି, ବିନା ଯୋଜନାରେ କେବଳ ସ୍ଥାନୀୟ ନେତୃସ୍ଥାନୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କ ପ୍ରେରଣାରେ ଶଶିଭୂଷଣ ସାପ୍ତାହିକ 'ଆଶା'ର ପ୍ରକାଶନ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ।

ଠିକ୍ ସେହିପରି ୫୮ ବର୍ଷରେ ତାଙ୍କରି ପରଲୋକ ଘଟିବା ବେଳକୁ 'ଦୈନିକ ଆଶା', 'ନିଉ ଓଡ଼ିଶା' ଓ ସାପ୍ତାହିକ 'ଆଶା'ର

ଭବିଷ୍ୟତ ପ୍ରକାଶନ ଲାଗି ମଧ ଶଶିଭୂଷଣଙ୍କ କୌଣସି ବିଧିବଦ୍ଧ ଯୋଜନା ନଥିଲା । ଯେଉଁ ୧୫ ଜଣ କମ୍ପୋଜିଟର ମେସିନ୍‌ମେନଙ୍କୁ ନେଇ ତାଙ୍କରି ମୁଦ୍ରଣାଳୟ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା ତାହାର କର୍ମଚାରୀ ସଂଖ୍ୟା ୪୦କୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା । ସମ୍ବାଦପତ୍ରର ପରିଚାଳନାଭାର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀଭାବେ ତାଙ୍କର ଧର୍ମପତ୍ନୀ ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା ଦେବୀ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କରି ପ୍ରତିନିଧିଭାବେ ଏକମାତ୍ର ଜାମାତା ଡାକ୍ତର ବଳଭଦ୍ର ମିଶ୍ର ଦେଖାଶୁଣା କଲେ । ଡାକ୍ତର ମିଶ୍ର ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ । ସେ ପତ୍ରିକା ଚଳାଇବା ସମ୍ଭବପର ନ ହେବାରୁ ଶିଳ୍ପପତି ମଦନଲାଲ ଯାଜୋଡ଼ିଆ ପ୍ରକାଶନ ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ଓ ମୁଦ୍ରଣାଳୟ କିଣି ନେଲେ । ତେବେ ଉପଯୁକ୍ତ ଯତ୍ନ ଅଭାବରୁ ପତ୍ରିକା ଦୁଇଟି ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା ।

ଶଶିଭୂଷଣଙ୍କୁ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ପ୍ରକାଶନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ରହ୍ମପୁର ନିକଟସ୍ଥ ନିମଖଣ୍ଡିର ବ୍ୟବସାୟୀ ପରମାନନ୍ଦ ସାହୁ, ଧରାକୋଟର ରାଜା ମଦନମୋହନ ସିଂହଦେଓ, ଚିକିଟି ରାଜା ରାଧାମୋହନ ରାଜେନ୍ଦ୍ର ଦେବ, ସୁରଙ୍ଗୀ ରାଜା ଚନ୍ଦ୍ରଚୂଡ଼ାମଣି ହରିଚନ୍ଦନ ପ୍ରମୁଖ ପୃଷ୍ଠପୋଷକ ଭାବେ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ, ନୀଳକଣ୍ଠ ଦାଶ, ଗୋଦାବରୀଶ ମିଶ୍ର, ଲିଙ୍ଗରାଜ ପାଣିଗ୍ରାହୀ, ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ମିଶ୍ର, ଫକୀରମୋହନ ସେନାପତି, ଗୋପାଳଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରହରାଜ, କପିଳେଶ୍ୱର ଦାସ, ସତ୍ୟନାରାୟଣ ରାଜଗୁରୁ, ଜଗବନ୍ଧୁ ସିଂହ, ଅନନ୍ତ ମିଶ୍ର, ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଆଚାର୍ଯ୍ୟ, ସଦାଶିବ ବିଦ୍ୟାଭୂଷଣ, ସତ୍ୟ ନାରାୟଣ ପଣ୍ଡା, ଗଦାଧର ବିଦ୍ୟାଭୂଷଣ, ଆପନ୍ନା ପରିଚ୍ଛା, ବିକ୍ରମ ଦେବବର୍ମା ପ୍ରମୁଖ 'ଆଶା' ଓ 'ଦୈନିକ ଆଶା'ରେ ନିୟମିତ ଭାବେ ଲେଖୁଥିଲେ । ଗୋଦାବରୀଶ ମହାପାତ୍ର, ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର, ଚିନ୍ତାମଣି ମିଶ୍ର, ଶରତଚନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ର, ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ମହାପାତ୍ର, ନୀଳକଣ୍ଠ ମିଶ୍ର, ମହେନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ, ଗୋବିନ୍ଦ ମିଶ୍ର, ରାମପ୍ରସାଦ ସିଂ, ଜୟମଙ୍ଗଳ ରଥ, ରମେଶ ମହାନ୍ତି, ଈଶ୍ୱର ସାହୁ, ଶ୍ରୀହର୍ଷ ମିଶ୍ର ଓ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ ପ୍ରମୁଖ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ଏହାର ସଂପାଦନା କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ ।

୧୯୧୨ରୁ ୧୯୩୯ ମସିହା ମଧ୍ୟରେ ବ୍ରହ୍ମପୁରଠାରେ 'ଆଶା' ପ୍ରେସ୍‌ରେ ୨୭ ବର୍ଷ ଧରି ଛୋଟ ବଡ଼ ବହୁ ଓଡ଼ିଆ ପୁସ୍ତକ ମୁଦ୍ରିତ ହୋଇଥିଲା । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ସାହିତ୍ୟର ସୁରକ୍ଷା ଓ ପ୍ରସାର ଦିଗରେ ଏହି ପ୍ରକାଶନଗୁଡ଼ିକର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଅନସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ । ୧୯୧୫ ମସିହାରେ ଏଠାରୁ ପଞ୍ଚସଖା ପ୍ରଣୋଦିତ 'ସତ୍ୟବାଦୀ' ପତ୍ରିକା ମୁଦ୍ରିତ ହୋଇ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । 'ସତ୍ୟବାଦୀ' ପତ୍ରିକା ହିଁ ପରବର୍ଷେ ଅବସ୍ଥାରେ ସାପ୍ତାହିକ ଓ ଦୈନିକ 'ସମାଜ'ର ପ୍ରକାଶନ ନିମନ୍ତେ ଭିତ୍ତିଭୂମି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲା । ସେହିପରି ୧୯୩୮ ମସିହାରେ ଗୋଦାବରୀଶ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ 'ନିଆଁଖୁଣ୍ଟା' 'ଆଶା' ପ୍ରେସ୍‌ରୁ ମୁଦ୍ରିତ ହୋଇ ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କରିଥିଲା । କିଛି କାଳପରେ 'ନିଆଁଖୁଣ୍ଟା' ଓଡ଼ିଆ ପତ୍ରିକା ଜଗତରେ ଅପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀ ପ୍ରକାଶନରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିଲା । ଗୋଦାବରୀଶ ମିଶ୍ରଙ୍କ ସମ୍ପାଦନାରେ ସାପ୍ତାହିକ 'ଲୋକମତ' (୧୯୨୨) ମଧ ଦୁଇ ବର୍ଷ ଧରି 'ଆଶା' ପ୍ରେସ୍‌ରେ ମୁଦ୍ରିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାଭାଷୀ ଅଞ୍ଚଳର ଏକତ୍ରୀକରଣ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଶଶିଭୂଷଣ ଓତଃପ୍ରୋତଃ ଭାବେ ଜଡ଼ିତ ଥିଲେ । କଂଗ୍ରେସପକ୍ଷରୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଦେଶ ଗଠନ ଦାବିପ୍ରତି ପ୍ରାଥମିକତା ଦିଆନଯାଉଥିବା ହେତୁ ସ୍ଥଳ ବିଶେଷରେ ସେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କଂଗ୍ରେସ ନେତୃବର୍ଗଙ୍କ ବିରୋଧ କରିବାକୁ ପଛଘୁଞ୍ଚା ଦେଇନଥିଲେ । ୧୯୨୭ ମସିହାରେ ସାଇମନ କମିଶନମକୁ ଦେଶବ୍ୟାପୀ କଂଗ୍ରେସ ପକ୍ଷରୁ ବିରୋଧ କରାଯାଉଥିବା ବେଳେ 'ଉତ୍କଳ ସମ୍ମିଳନୀ'ର ନେତୃବର୍ଗଙ୍କ ସହ ଶଶିଭୂଷଣ କମିଶନ୍‌ଙ୍କ ନିକଟରେ ଭାଷାଭିତ୍ତିକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ରାଜ୍ୟ ଗଠନ ପ୍ରସ୍ତାବ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ । ସେହିପରି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ରାଜ୍ୟର ସୀମା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନିମନ୍ତେ ନିଯୁକ୍ତ ଓଡ଼ନେଲ କମିଟିକୁ ମଧ ପ୍ରଭାବିତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସେ ବହୁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ସାମିଲ ହୋଇଥିଲେ । ତେବେ ଓଡ଼ନେଲଙ୍କ ରିପୋର୍ଟରେ ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡି ଓ ଜୟପୁର ଜମିଦାରୀ ଅଞ୍ଚଳ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟରେ ସାମିଲ ହେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ନକରାତ୍ମକ ମନ୍ତବ୍ୟ ହେତୁ ଶଶିଭୂଷଣ ପୁଣି ଆନ୍ଦୋଳନାତ୍ମକ ପନ୍ଥା ଅବଲମ୍ବନ କରିଥିଲେ । ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ନ୍ୟାଯ୍ୟ ଦାବିକୁ ବ୍ରିଟିଶ ସରକାରଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ପ୍ରତିପାଦନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଦୈନିକ ଓଡ଼ିଆ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ସହ ଏକ ଦୈନିକ ଇଂଲିଶ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ମଧ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ।

ଓଡ଼ିଶାରେ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମର ପ୍ରଖରବେଳାରେ 'ଦୈନିକ ଆଶା' ଓ 'ସମାଜ' ଦୁଇଗୋଟି ମାତ୍ର ସମ୍ବାଦପତ୍ର ଜନଜାଗରଣର ଗୁରୁଦାୟିତ୍ୱ ବହନ କରିଥିଲେ । ସ୍ୱାଧୀନତା ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଅବସ୍ଥାରେ ମୋଟ ୮ ଗୋଟି ଓଡ଼ିଆ ଦୈନିକ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲେ ହେଁ ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ର (୧୯୩୦), ପ୍ରଭାତ (୧୯୩୦), ଦେଶକଥା (୧୯୩୦), ଧର୍ମଦୂତ (୧୯୩୦), ନବଭାରତ (୧୯୩୪) ଓ ଜନତା (୧୯୪୦) ସ୍ୱଳ୍ପକାଳ ପାଇଁ ପ୍ରକାଶନ ଜାରି ରଖିଥିଲେ । ସାପ୍ତାହିକ 'ଆଶା' ୧୯୨୮ରେ 'ଦୈନିକ ଆଶା'ରେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହେବା ଆଗରୁ କଂଗ୍ରେସ ନେତା ନିରଞ୍ଜନ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ସମ୍ପାଦନାରେ 'ଗାନ୍ଧୀ ସମାଚାର' (୧୯୨୭)ରେ ମାତ୍ର ଦୁଇ ମାସ ପାଇଁ ବ୍ରହ୍ମପୁରରୁ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ଏହା 'ଆଶା' ପ୍ରେସରେ ମୁଦ୍ରିତ ହେଉଥିଲା ଏବଂ ଶଶିଭୂଷଣ ରଥ ଏହା ମୁଦ୍ରଣ ଦାୟିତ୍ୱ ତଦାରଖ କରୁଥିଲେ । ଏହା କେବଳ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ଓଡ଼ିଶା ଗସ୍ତ ସମୟରେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ବିବରଣୀ ବହନ କରି ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିବା ହେତୁ 'ଗାନ୍ଧୀ ସମାଚାର'କୁ ଦୈନିକ ସମ୍ବାଦପତ୍ରର ମାନ୍ୟତା ଦିଆଯିବା ସମଚୀନ ନୁହେଁ ।

ଶଶିଭୂଷଣ କ୍ରମାଗତ ଭାବେ କଂଗ୍ରେସର ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମ ବାର୍ତ୍ତା ନିଜ ସମ୍ବାଦପତ୍ରରେ ପ୍ରକାଶନ କରୁଥିଲେ । ୧୯୩୦ ମସିହାରେ ଲବଣ ଆଇନ ଅମାନ୍ୟ ଆନ୍ଦୋଳନ ଅବସରରେ ନିରଞ୍ଜନ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ଏକ ପ୍ରଚାରପତ୍ରର ମୁଦ୍ରକର ହିସାବରେ

ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଆଠମାସ ବ୍ରହ୍ମପୁର ଓ ଭେଲୋର ଜେଲରେ ବନ୍ଦୀ ହୋଇଥିଲେ । ବ୍ରହ୍ମପୁର ପୌରପାଳିକା ଓ ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ବିଧାନ ପରିଷଦରେ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରି ସ୍ଥାନୀୟ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଅଭାବ ଅସୁବିଧା ଉପସ୍ଥାପିତ କରିଥିଲେ ।

ସମ୍ବାଦପତ୍ର ପ୍ରକାଶନ ସହ ସୋରଡ଼ାର ଶଶିଭୂଷଣଙ୍କ ପରିବାର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ମୁଦ୍ରଣ, ଟାଇପରାଇଟର ପ୍ରଚଳନ ଇତ୍ୟାଦି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ପାରଦର୍ଶିତା ହାସଲ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କରି ଜନ୍ମଦାତା ପିତା ଲମ୍ବୋଦର ମହାପାତ୍ର ଓଡ଼ିଆ କମ୍ପୋଜିଟର୍ ଭାବେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇ ଚେନ୍ନାଇଠାରେ ତାଲିମ ଗ୍ରହଣ କରି ଆବଶ୍ୟକସ୍ଥଳେ ମୁଦ୍ରଣ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିୟୋଜିତ ହେଉଥିଲେ । ଶଶିଭୂଷଣଙ୍କ ସହୋଦର ଭ୍ରାତା ରଙ୍ଗନାଥ ମହାପାତ୍ର ଓଡ଼ିଆ ଟାଇପରାଇଟର ଉଦ୍‌ଭାବନ କରିଥିଲେ ।

ସାପ୍ତାହିକ 'ଆଶା' ଓ 'ଦୈନିକ ଆଶା' ଦୀର୍ଘକାଳ ଧରି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାଭାଷୀ ପାଠକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆଦୃତ ହୋଇ ଆସିଥିଲା । ତତ୍କାଳୀନ ସଂବାଦପତ୍ର ପ୍ରକାଶନ ଧାରାରେ ପ୍ରଯୋଜନା ଓ ପ୍ରସାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ସଫଳ ହୋଇପାରିଥିଲା । ତେବେ ଶଶିଭୂଷଣଙ୍କଠାରେ ବ୍ୟବସାୟିକ ଦୂରଦୃଷ୍ଟି ଅଭାବ ହେତୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବସ୍ଥାରେ ପ୍ରକାଶନ ସଂସ୍ଥାଟି ସ୍ୱାବଲମ୍ବୀ ହେବା ସମ୍ଭବପର ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ । ମୌଳିକ ଭାବେ ଶଶିଭୂଷଣ ଓଡ଼ିଆଭାଷୀ ଅଞ୍ଚଳର ଏକତ୍ରୀକରଣ, ଦେଶକୁ ପରାଧୀନତାର ଶୃଙ୍ଖଳରୁ ମୁକ୍ତି, ସାମାଜିକ ଉନ୍ନୟନ ଭଳି ଆଦର୍ଶର ପ୍ରଚାର ଏବଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ବୃହତ୍ତର ସ୍ୱାର୍ଥରକ୍ଷା ଲାଗି ଲଢ଼େଇକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟରଖି ସମ୍ବାଦପତ୍ର ପ୍ରକାଶନ କରୁଥିଲେ । ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱାଧୀନତା ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଶବ୍ୟାପୀ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ପ୍ରକାଶନ ମୁଖ୍ୟତଃ ଆଦର୍ଶଭିତ୍ତିକ ରହି ଆସିଥିଲା ଏବଂ ଓଡ଼ିଆ ଦୈନିକ ସମ୍ବାଦପତ୍ରର ଜନକ ଶଶିଭୂଷଣ ରଥ ମଧ୍ୟ ଦେଶମାତୃକାର ସେବାରେ ନିଜ ଜୀବନ ଉତ୍ସର୍ଗ କରି ଦେଇଥିଲେ ।

ଅଧ୍ୟାପକ
ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ଗଣଯୋଗାଯୋଗ ବିଭାଗ
ବ୍ରହ୍ମପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ଭଞ୍ଜବିହାର, ବ୍ରହ୍ମପୁର-୭

ତୁମ ଚିତାଭସ୍ମ ନାହିଁ

ଶକୁନ୍ତଳା ଆଚାର୍ଯ୍ୟ

ତୁମ ଚିତାଭସ୍ମ ସାଇତି ନାହାନ୍ତି
ତାମ୍ରପାତ୍ରରେ କେହି,
ତୁମ ଚିତାଭସ୍ମ ବିସର୍ଜି ନାହାନ୍ତି
ମହୋଦଧି ବକ୍ଷେ ନେଇ ।
ତୁମ ଚିତାଭସ୍ମ ଉଡ଼ାଜାହାଜରୁ
ପଡ଼ି ନାହିଁ ଧରା ତଳେ,
ତୁମ ଶବଧାରେ ପୁଷ୍ପମାଳ ଧରି-
ପିନ୍ଧାଇନି କିଏ ଗଳେ ।
'ଦିଲ୍ଲୀ ଚଲୋ' ବୋଲି ଡାକିଥିଲ ଦିନେ
କମ୍ପେ ଦିଲ୍ଲୀ ଦରବାର,
ଫିରିଙ୍ଗି ଶାସନ ଡରି ଯାଇଥିଲା
ଶୁଣି ତୁମରି ଚିତ୍କାର ।
ତୁମ ପୂତ କର୍ମ ବୀରତ୍ୱ କାହାଣୀ
ଇତିହାସେ ହେଲା ଲେଖା,
କେଉଁଠାରେ ସତେ ହେଲ ନିରୁଦ୍ଦିଷ୍ଟ
ପାଇଲେନି କେହି ଦେଖା ।

ଏ ମାଆ ଡାକୁଛି ଏ ଜାତି କାନ୍ଦୁଛି
ଏ ଦେଶ ଖୋଜଇ ଘୁରି,
ଚିହ୍ନ, ବର୍ଣ୍ଣ-କିଛି ନ ମିଳିଲା ଖାଲି
ସବୁଠି ଶୁଭିଲା ହୁରି ।
ଦେଶର ପିତା ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ
ଅହିଂସା ପଥ ଭୁଲି,
ତମେ ବାଛି ନେଲ ଭିନ୍ନ ଏକ ପଥ
ନଯିବାକୁ ପଥ ହୁଡ଼ି ।
ଉଠି ପଡ଼ ମୋର ଏ ଦେଶ ଦାୟାଦ
ଚକ୍ଷୁ ଖୋଲି ଥରେ ଦେଖ,
ବହୁଦୂରେ ଥାଇ ନେତାଜୀଙ୍କ ଥରେ
ଦେଉଥାନ୍ତି ତାଙ୍କ ଡାକ ।

ମାର୍ଫତ : ବ୍ରଜବନ୍ଧୁ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ
ଖାକିମଠ ସାହି, ପୁରୀ-୨